

Representantforslag 17 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Siri A. Meling, Henning Skumsvoll, Kjell Ingolf Ropstad og Borghild Tenden

Dokument 8:17 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siri A. Meling, Henning Skumsvoll, Kjell Ingolf Ropstad og Borghild Tenden om brukerrepresentasjon i Statnetts organer, en nasjonal plan for kraftlinjer og kostnadsfordeling i sentralnettet

Til Stortinget

Bakgrunn

Etter mange år med effektivisering og moderate investeringer i det sentrale overføringsnettet er det i årene fremover et stort behov for å øke kapasiteten og bygge om deler av strømmettet. Utbyggingsbehovet skyldes nødvendigheten av bedre sikkerhet for strømleveransene i noen områder, mer fornybar kraftproduksjon, forbruksvekst blant annet i petroleumssektoren, industrien og områder med befolkningsøkning og ønsket om å utjevne regionale ubalanser og kraftpriser. Det felles norsk/svenske elsertifikatmarkedet fra 1. januar 2012 og innlemmelsen av EUs fornybardirektiv i norsk energipolitikk medfører betydelige krav til nettutbygging. Kraftlinjer til olje- og gassinstallasjonene offshore i forbindelse med eventuell elektrifisering vil også kunne kreve betydelige investeringer i strømmettet.

Masket nett og radialer

Sentralnettet er i hovedsak masket. Denne delen av nettet er nasjonal infrastruktur som kommer hele landet til gode, og det er vanskelig å fastsette en individuell brukerbetaling. Det er i de flestes interesse å opprettholde og utvikle denne infrastrukturen. Kostnadene i det maskede sentralnettet fordeles på alle kundene i sentralnettet. Når forbruk eller produksjon

tilknyttes det maskede sentralnettet, skjer det via radialer. Nyttan av radialene kan henføres til én eller et begrenset antall brukere. Det er derfor økonomisk fornuftig at disse brukerne betaler for radialene selv, gjennom anleggsbidrag eller tariffingsbestemmelser for produksjonsrelaterte nettanlegg.

Store investeringsplaner

Statnett la i november 2011 frem sin nettutviklingsplan. Selskapet gikk her gjennom de utfordringer norsk kraftforsyning står foran det neste tiåret, og lanserte neste generasjons sentralnett som skal være etablert innen 2030. Statnett presenterte ambisiøse planer, og varslet at de planlegger investeringer på om lag 40 mrd. kroner frem til 2020. I Statnetts investeringsplan, som ble lagt frem i juli 2012, ble disse planene revidert, og anslaget for investeringer ytterligere økt til 50–70 mrd. kroner. Dette er en betydelig andel av samfunnets midler og vil medføre betydelige utgifter over nettariffen for brukerne av nettet.

Dagens nettinvesteringer finansieres dels av husholdningene, dels av industrien og dels av energiprodusentene etter en nærmere angitt kostnadsfordeling. De planlagte investeringene kan medføre opp mot en dobling av sentralnettstariffen for kundene. Dette vil utgjøre store summer for både produsenter og forbrukere, og vil, særlig for store kunder, kunne være en økonomisk utfordring. Med så store investeringer er det viktig med en streng kostnadskontroll og at utbyggingen skjer på en effektiv måte i henhold til budsjett og tidsbruk. Kraftnettet er et monopol der alle kostnadene dekkes av kundene. Samtidig er det sentral infrastruktur som hele samfunnet er avhengig av. Dette understreker behovet for at investeringene gjennomføres på en optimal måte.

Statnetts brukerråd og brukerrepresentasjon i styret

De største brukerne av sentralnettet har hittil vært representert i Statnetts brukerråd og har en representant i Statnetts styre. I statsbudsjettet for 2013 foreslår regjeringen å avvikle Statnetts brukerråd og å fjerne brukernes representasjon i Statnetts styre. Forslagsstillerne mener at dette er uklokt. Statnett skal det kommende tiåret investere store beløp i sentralnettet, og kostnadene for disse skal finansieres av brukerne. Da er det lite heldig å fjerne brukernes representasjon i Statnetts organer og dermed gjøre Statnett til en mer lukket organisasjon overfor brukerne. Statnett som monopolist må være ekstra åpen og inkluderende om status og aktivitetsnivå. Samtidig er det viktig at styret til Statnett er sammensatt med en kompetanse som sikrer effektivitet og kontroll. Brukerrådet og styrerepresentasjonen har kunnet gi de representerte brukerne innsyn i Statnetts beslutninger og muligheter til å påvirke disse. Forslagsstillerne mener derfor at ordningen med Statnetts brukerråd og brukerrepresentasjon i Statnetts styre bør videreføres.

Nasjonal plan for kraftlinjer

Det vil videre være naturlig å vurdere om Stortinget bør få de store planlagte investeringene i sentralnettet til behandling på linje med investeringer i petroleumssektoren og investeringer i samferdsel. Det er et tankekors at det planlegges milliardinvesteringer uten at Stortinget er trukket inn i denne prosessen. En nasjonal plan for kraftlinjer, som oppdateres og fremmes for behandling i Stortinget én gang hver stortingsperiode, vil gjøre at ulike berørte parter i større grad vil kunne få anledning til å uttale seg. Det vil også gi et klarere forhold mellom Stortinget og Statnett.

Kostnadsfordeling

I lys av de planlagte investeringene i sentralnettet mener forslagsstillerne at det er grunn til å se nærmere på kostnadsfordelingen for investeringer i sentralnettet. Overskudd fra utenlandskablene blir brukt til å redusere kostnadene for brukerne av sentralnettet, mens økte kostnader som følge av utenlandsforbindelser blir belastet alle kundene i sentralnettet.

I lys av kombinasjonen store nettinvesteringer parallelt med at ny kraftproduksjon sannsynligvis vil føre til økt eksport til utlandet, vil det, etter forslagsstillerne mening, være naturlig å vurdere om kostnadsfordelingen er optimal. Det vil i første rekke være kraftprodusentene som får nytte av økte investeringer i utenlandsforbindelser gjennom et større marked for norsk kraft. Samtidig må husholdningene og industrien betale for store deler av investeringene over nettleien.

I Meld. St. 14 (2011–2012) «Vi bygger landet – om utbygging av strømmettet» la regjeringen frem en gjennomgang av politikken for utbygging og reinvesteringer i det sentrale overføringsnettet for strøm. Det ble pekt på det store behovet for utbygging av nettet, men det ble ikke presentert noen gjennomgang av hvordan kostnadene for dette skal fordeles. Forslagsstillerne mener derfor at det er behov for at Stortinget får forelagt en gjennomgang og kan ha en diskusjon om fordelingen av kostnadene i sentralnettet mellom husholdninger, industri og kraftprodusenter.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

I

Stortinget ber regjeringen opprettholde Statnetts brukerråd og brukernes representasjon i Statnett SFs styre.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides en nasjonal plan for kraftlinjer, som oppdateres og fremmes for behandling i Stortinget én gang hver stortingsperiode.

III

Stortinget ber regjeringen i løpet av vårsesjonen 2013 legge frem en sak om fordeling av kostnader i sentralnettet mellom produsenter og forbrukere.

14. november 2012